

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž 112/2017-7

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

I

R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Ranka Marijana kao predsjednika vijeća, te Melite Božičević-Grbić i Ileana Vinja kao članova vijeća, uz sudjelovanje više sudske savjetnice – specijalistice Maje Ivanović Stilinović kao zapisničarke, u kaznenom predmetu protiv opt. R. Š., zbog kaznenog djela iz čl. 110. u vezi s čl. 34. i dr. Kaznenog zakona ("Narodne novine" broj 125/11. i 144/12. - dalje: KZ/11.), odlučujući o žalbama državnog odvjetnika i optuženika podnesenim protiv presude Županijskog suda u Splitu od 8. studenog 2016. broj K-62/2013., u sjednici održanoj 29. listopada 2020.,

presudio je i riješio je:

I. Djelomično se prihvaća žalba državnog odvjetnika, preinačuje se prvostupanjska presuda u odluci o kazni te se opt. R. Š. prihvaća po prvostupanjskom sudu kao utvrđena kazna zatvora u trajanju od 4 (četiri) godine za kazneno djelo iz čl. 99. st. 2. Kaznenog zakona ("Narodne novine" broj 110/97, 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03. – pročišćeni tekst, 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08. i 57/11. - dalje: KZ/97.), dok se za kazneno djelo iz čl. 152. st. 3. u vezi sa st. 1. KZ/11. na temelju čl. 152. st. 1. KZ/11. zbog kojeg je prvostupanjskom presudom proglašen krivim utvrđuje kazna zatvora u trajanju od 2 (dvije) godine i 6 (šest) mjeseci pa se opt. R. Š. uz primjenu čl. 51. st. 1. i 2. KZ/11. osuđuje na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) godina, u koju mu se na temelju čl. 54. KZ/11. uračunava vrijeme provedeno u istražnom zatvoru od 17. studenog 2012. do 9. siječnja 2013.

II. U ostalom dijelu žalba državnog odvjetnika i u cijelosti žalba opt. R. Š. odbijaju se kao neosnovane te se u pobijanom, a nepreinačenom dijelu potvrđuje prvostupanjska presuda.

III. Na temelju čl. 486. st. 2. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. – odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17. i 126/19. – dalje: ZKP/08.-VIII) protiv opt. R. Š. određuje se istražni zatvor iz osnove u čl. 123. st. 2. ZKP/08.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom Županijskog suda u Splitu opt. R. Š. proglašen je krivim zbog kaznenog djela iz čl. 99. st. 2. KZ/97. za koje je utvrđena kazna zatvora u trajanju četiri godine i kaznenog djela iz čl. 152. st. 1. KZ/11. za koje je utvrđena kazna zatvora u trajanju osam mjeseci pa je optuženik primjenom čl. 51. st. 1. i 2. KZ/11. osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju četiri godine i šest mjeseci. Na temelju čl. 54. KZ/11. optuženiku se u jedinstvenu kaznu zatvora uračunava vrijeme provedeno u istražnom zatvoru od 17. studenog 2012. do 09. siječnja 2013.

Na temelju čl. 148. st. 1. u svezi s čl. 145. st. 1. i 2. toč. 1., 6. i 7. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 152/08., 76/09., 80/11., 91/12.-odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13. i 152/14. - dalje: ZKP/08.) optuženiku je naloženo podmiriti troškove kaznenog postupka u iznosu 77.526,50 kuna te paušalnu svotu 10.000,00 kuna.

Na temelju čl. 158. st. 2. ZKP/08. oštećena K. V. je sa imovinskopравnim zahtjevom upućena u parnicu.

Protiv te presude žalbu je podnio državni odvjetnik zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i odluke o kazni s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje, podredno da se preinači u dijelu odluke o kazni na način da se „optuženiku izrekne jedinstvene kazne zatvora u duljem trajanju.“

Optuženik se žali putem branitelja mr. sc. Ž. G., odvjetnika iz S., zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, odluke o kazni i troškovima postupka. Predlaže da se pobijana presuda preinači izricanjem oslobađajuće presude, podredno optuženik „eventualno“ osudi zbog kaznenog djela iz čl. 121. KZ/11., a zatražena je i obavijest o sjednici vijeća.

Odgovori na žalbe nisu podneseni.

Na temelju čl. 474. st. 1. ZKP/08. spis je bio dostavljen Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

Sukladno čl. 475. st. 4. ZKP/08.-VIII sjednica drugostupanjskog vijeća održana je u odsutnosti uredno izviještenog državnog odvjetnika, optuženika i branitelja.

Žalba državnog odvjetnika je djelomično osnovana dok je optuženikova žalba neosnovana.

Obje stranke osporavaju pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja. Državni odvjetnik ustraje na optužbi za pokušaj ubojstva, smatra da je postupanje optuženika iziskivalo veliki fizički napor i nije imalo nikakve prirodne veze sa seksualnim odnosom, a k tome je znao da guranjem ruke i neidentificiranog uređaja duboko u intimne organe oštećenice i čupanjem po njezinoj utrobi mogu nastati ozljede od kojih oštećenica može umrijeti. Pored toga po mišljenju državnog odvjetnika pogrešan je zaključak suda prvog stupnja da su ozljede oštećenici zadane samo rukom budući da su „vještaci iz S. ... imali neposredniji uvid u konkretni slučaj te eksperimentalno provjerili svoje tvrdnje“.

Nasuprot tome optuženikova je žalbena teza da se na temelju provedenih dokaza eventualno može zaključiti samo o ostvarenju obilježja kaznenog djela iz čl. 121. KZ/11. Osparavajući dokazanost kaznenog djela spolnog odnošaja bez pristanka naglašava da je prvostupanjski sud prihvatio stav jedinog vještaka koji tvrdi da oštećenica nije bila sposobna izraziti svoje odbijanje spolnom odnosu, a kako vještaci o sposobnosti oštećenice da pristane na spolni odnos imaju različito i kontradiktorno mišljenje da je tek novo vještačenje moglo dati odgovor na „određena pitanja“. Zamjera nedostatku obrazloženja zašto sud „poklanja vjeru jednom vještaku a druga dva ne prihvaća osim ukoliko se mišljenje dr. E. S. ne uklapa u unaprijed stvorenu konstrukciju događaja“ i kako je prvostupanjski zanemario da je oštećenica „poznavajući dobro svoje ponašanje nakon što konzumira alkohol sebe na zabavi dovela u alkoholizirano stanje svjesna kako joj nakon konzumiranja alkohola popuste kočnice u odnosu na seksualnu komunikaciju“. Po stavu obrane, s obzirom na uobičajeno ponašanje vršnjaka i ponašanje oštećenice optuženik nema spoznaju ni svijest da oštećenica iz bilo kojeg razloga ne bi pristala na spolni odnos jer tri vještaka ne mogu doći do zajedničkog zaključka u kakvom je stanju bila oštećenica, a prema ponašanju optuženika i oštećenice svi nazočni zaključuju kako oboje žele spolni odnos i napuštaju prostoriju. Nastavno žalitelj pita kada je „guranje ruke u spolni organ oštećene prestalo biti spolni odnošaj bez pristanka i preraslo u neizravnu namjeru...da oštećenoj nanese teške tjelesne ozljede“ te upire na dio nalaza i mišljenja psihijatrijskog vještačenja optuženika u kojem je navedeno da se „ne može sa sigurnošću zaključiti da je okrivljeniku bio cilj izazvati teške povrede (a kamoli ubojstvo) a niti je mogao vidjeti da je izazvao oštećenja (predzadnja strana vještva)“. U prilog ovoj žalbenoj tezi ističe i dio nalaza i mišljenja vještakinje J. Š. sa rasprave od 5. studenog 2014. *(da optuženik nije mogao biti svjestan što se događa s oštećenom obzirom da je vidio kako je ona i ranije krvarila, imala je menstruaciju, bio je mrak, dakle i ako je znao da krvari i osjetio miris krvi ili osjet krvi s tim je mogao već biti upoznat i nije mogao biti svjestan što se događa s oštećenom i da joj je ugrožen život)*. Kritizira razloge pobijane presude u kojima se analizira „navodni erekтивni problem“ čime se, po ocjeni žalitelja prvostupanjski sud „upušta u ničim potvrđene špekulacije i nagađanja“.

Nasuprot žalbenim prigovorima stranaka, ovaj drugostupanjski sud nalazi da su na raspravi izvedeni svi potrebni dokazi koji su sveobuhvatno, pomno i temeljito ocijenjeni, uz pravilan zaključak da je optuženik počinio predmetna kaznena djela.

Neosnovano optuženik osporava pravilnost zaključka o dokazanosti kaznenog djela spolnog odnošaja bez pristanka.

Prvostupanjski sud je svoje utvrđenje o dokazanosti tog kaznenog djela utemeljio nakon kritičke analize psihijatrijskog vještačenja oštećenice, ali jednako tako i ocjenom personalnih dokaza, sudionika predmetne zabave koji su zorno svjedočili o ponašanju i stanju oštećenice, što je, uz optuženikovu obranu prevalentno za ocjenu postojanja subjektivnog elementa kaznenog djela.

Prije svega, nije u pravu optuženik da je izostalo obrazloženje suda prvog stupnja o razlogu prihvaćanja nalaza i mišljenja jednog (od troje) vještaka koji su sa stručnog aspekta ocijenili stanje oštećenice i njenu sposobnost izražavanja pristanka/otpora spolnom odnosu. Prvostupanjski sud je jasnog stava da su vještaci psihijatri J. Š. i I. U. nekonzistentni zbog značajnih razlika između pisanih nalaza i mišljenja i njihove izmjene pri usmenom izlaganju

na raspravi. Naprotiv, po ocjeni prvostupanjskog suda, vještakinja psihijatar E. S. je u svom pisanom i usmenom nalazu i mišljenju dosljedna, stručna i argumentirana, njezina ocjena stanja oštećenice i sposobnosti slobodnog odlučivanja o stupanju u spolni odnos suglasna je pisanim nalazima i mišljenjima spomenuto dvoje vještaka, a k tome je u suglasju i sa činjenicama utvrđenim iz iskaza svjedoka (str 12 presude). Argumenti koji su detaljno i razumno izloženi u pobijanoj presudi glede ocjene provedenih psihijatrijskih vještačenja oštećenice kao i ostali relevantni za konačnu ocjenu dokazanosti elemenata kaznenog djela iz čl. 152. KZ/11. u cijelosti prihvaća i ovaj drugostupanjski sud.

U pravu je sud prvog stupnja da je optuženik izvršio spolnom odnošaju izjednačenu spolnu radnju iskoristivši tešku alkoholiziranost oštećenice zbog kojeg nije bila u stanju izraziti pristanak niti odbijanje. Premda je zaključak prvostupanjskog suda utemeljen, među ostalim, i na psihijatrijskim vještačenjima oštećenice koja zbog nedosljednosti žalitelj koristi kako bi osporio pravilnost pobijane presude, budući da alkoholiziranost oštećenice nije ni bila sporna, za pravilnost utvrđenja subjektivnog elementa djela ključna je ocjena ostalih dokaza.

Naime, i po ocjeni ovog drugostupanjskog suda stanje dokazne građe opravdava zaključak da je cjelokupno optuženikovo ponašanje predmetne zgrade bilo sračunato upravo na iskorištavanje alkoholiziranosti oštećenice radi obavljanja spolnog odnosa/izjednačene spolne radnje. Nadalje, da se radilo o takvom stupnju alkoholiziranosti koji u bitnome mijenja sposobnost rasuđivanja i slobodnog, razumnog odlučivanja oštećenice o stupanju u spolni odnos govore personalni dokazi koji su temeljito i argumentirano analizirani u pobijanoj presudi (str. 13 do 17). Valja istaknuti da su se optuženik i oštećenica od ranije poznavali, da je optuženik imao saznanja o značajnoj promjeni njene osobnosti, izraženom seksualiziranom ponašanju kada je pod utjecajem alkohola, da ju je upravo optuženik pozvao na zabavu i k tome (prema iskazu T. S.) uputio znakovitu poruku drugoj osobi da dođe na zabavu jer će imati spolni odnos s oštećenicom. Svi nazočni događaju suglasno opisuju izrazitu, jasno uočljivu promjenu u ponašanju oštećenice nakon konzumiranja veće količine alkohola, odnosno njene vidne alkoholiziranosti, kada se oštećenica ponaša izrazito erotizirano, čak i prostački (iskaz A. M. P.). Pored toga, stanje oštećenice slikovito opisuje svjedokinja P. G. koja oštećenicu nije poznavala od ranije, za nju je ponašanje oštećenice bilo neprihvatljivo, a čula je i komentar kako je oštećenica „djevojka u redu ali da zna izgubiti kontrolu kada malo više popije“. Nije bez značaja okolnost da erotizirano i izazivačko ponašanje oštećenice odbija P. S., a prihvaća optuženik koji k tome manipulira oštećenicom kada ona gubi ravnotežu (iskaz A. M. P.) što dodatno ukazuje na visok stupanj njene alkoholiziranosti što sve dobro percipira optuženik. Prema tome, i bez mišljenja vještaka te stručne evaluacije stanja oštećenice, svakoj prosječnoj osobi je jasno da je oštećenica vidno izmijenjenog stanja svijesti i samim time pomućene sposobnosti zdravog rasuđivanja, dakle i sposobnosti pružanja otpora izražavanjem odbijanja spolnom odnosu/izjednačenoj spolnoj radnji koja slijedi tek nakon odlaska ostalih sudionika zabave u susjednu sobu. Pored toga, osnovano se sud prvog stupnja referira i na optuženikovu obranu kada govori o penetraciji tri prsta u vaginu oštećenice na što oštećenice nije reagirala niti uopće progovorila jer nije bila baš prisebna što dodatno potvrđuje ispravnost zaključka o dokazanosti objektivnog i poglavito subjektivnih elemenata djela.

Stoga kako je stanje oštećenice pravilno utvrđeno personalnim dokazima i odgovara pisanim nalazima i mišljenjima svo troje vještaka odnosno u potpunosti ekspertizi vještakinje E. S. bez osnova je žalbeni prigovori o potrebi novog vještačenja.

Nadalje, pravilno je prvostupanjski sud utvrdio da su ozljede oštećenici zadane samo djelovanjem optuženikove ruke, a ne i nepoznatom tehničkom napravom kako je to tvrdila optužba. Uporište za ovaj zaključak je vještačenje provedeno po timu vještaka Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Z., kao i činjenica da ni ostali provedeni dokazi (iskazi svjedoka, zapisnik o očevidu) ne upućuju na uporabu nekog drugog, rotirajućeg sredstva izuzev ruke. Pri tome ne stoji argument državnog odvjetnika da je mišljenje vještaka „splitskog tima“ (dr. A. A., dr. B. B. i mr. Z. P.) eksperimentalno provjereno i potvrđeno budući da je eksperiment pokušaja zadavanja istovjetnih ozljeda rukom provodio vještak dr. A. A. na obdukcijama, dakle mrtvim tijelima, što se ne može usporediti sa za životnim zadavanjem ozljeda, kako je to na raspravi stručno pojasnila vještakinja dr. V. P.

Stoga, sukladno utvrđenoj dinamici događaja, poglavito mehanizmu nastanka, težini i opsegu ozljeda koje je zadobila oštećenica, pravilna je i ocjena prvostupanjskog suda da se u ponašanju optuženika stječu obilježja teške tjelesne ozljede u kvalificiranom obliku, a ne, prema optužbi, ubojstva u pokušaju odnosno prema tezi obrane, teškoj tjelesnoj ozljedi iz nehaja.

Optuženik je, prema stanju dokazne građe i vlastitoj obrani u spolovilo oštećenice gurao tri prsta, a potom i cijelu ruku u spolovilo i anus. Ova je penetracija daleko premašila doseg uobičajenog, dopuštenog i prihvatljivog spolnog ponašanja te, kako pravilno ocjenjuje sud prvog stupnja, nema nikakve prirodne veze sa seksualnim odnosom. Optuženik snažnim guranjem ruke, kako i sam kaže do lakta, u utrobi oštećenice zahvaća i čupa njene unutarnje organe, izvlači ovojnicu tankog crijeva i uzrokuje opsežne traumatske ozljede vagine, anusa, tankog i debelog crijeva i zdjeličnih vena s posljedičnim krvarenjem. Premda se optuženik u odnosu na taj dio događaja brani amnezijom, ista je tek način obrane budući je provedenim psihijatrijskim vještačenjem utvrđeno da je bio ubrojiv u smanjenoj mjeri, pa je svakako bio svjestan da poduzetim radnjama može nanijeti izrazito teške ozljede oštećenici na što je i pristao. Razlog za takvo postupanje optuženika prvostupanjski sud s pravom nalazi u njegovoj osobnosti utvrđenoj provedenim psihijatrijskim vještačenjem. Kako nije sporno da optuženik predmetne zgone nije mogao postići erekciju to je razumno i logično rezoniranje prvostupanjskog suda, oslonjeno na psihijatrijsku ekspertizu, da je optuženikovo snažno guranje i čupanje unutarnjih organa oštećenice izraz egoizma i agresije koja daleko nadilazi seksualni čin i stoga obuhvaća svijest i pristajanje nanošenja osobito teških ozljeda pa nema govora o blažem obliku djela kako u žalbi sugerira optuženik. Istovremeno, neutemeljenim inzistiranjem da su ozljede nanijete rotirajućim tehničkim sredstvom, neosnovano državni odvjetnik ustraje na tvrdnji da se radi o kaznenom djelu ubojstva u pokušaju.

Iz navedenih razloga nisu osnovane žalbe državnog odvjetnika i optuženika zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja.

Državni odvjetnik se žali zbog odluke o kazni, prigovara da je prvostupanjski sud „tijekom odlučivanja o visini kaznenopravne sankcije ... dao prevelik značaj olakotnim okolnostima ...pa mu je za kazneno djelo ...spolni odnošaj bez pristanka...izrekao kaznu tek nešto veću od propisanog minimuma...“ ne uzevši u dovoljnoj mjeri značaj činjenice da se optuženik prethodno pripremao za kazneno djelo i djelo počinio gotovo naočigled sedmero mladih osoba. Dodaje kako sud prvog stupnja nije u dovoljnoj mjeri cijenio težinu svih otegotnih okolnosti, bestijalnost i bešćutnost prema žrtvi uz posljedice u vidu teškog oštećenja

zdravlja te „zgroženost u javnosti po saznanju da se nešto takvo može dogoditi tijekom običnog partya.“ Državni odvjetnik stoga smatra da se „samo adekvatnim kažnjavanjem počinitelja za ovakva teška kaznena djela, to jest izricanjem strože jedinstvene kazne zatvora“ može polučiti svrha specijalne i generalne prevencije.

Uz optuženikov žalbeni prijedlog da ga se proglasi krivim i kazni zbog blažeg kaznenog djela upire na značaj olakotnih okolnosti, neosuđivanost, mladost, „zaokupljenost studiranjem, izraženo duboko žaljenje zbog posljedica, okretanje vjeri i svakodnevna molitva za zdravlje oštećene te činjenica da se radi o osobi koja ni prije ni nakon ovog događaja nije imala bilo kakav eksces u ponašanju.“

Razmotrivši žalbene navode stranaka, po ocjeni ovog drugostupanjskog suda u pravu je državni odvjetnik da je kod odmjeravanja visine kazne podcijenjen značaj otegotnih okolnosti, dok je i u ovom dijelu optuženikova žalba neosnovana. Unatoč izraženog žaljenja, smanjene ubrojivosti, neosuđivanosti prije i poslije djela te optuženikove mladosti, podcijenjen je značaj otegotnih okolnosti, osobito bestijalnost i bešćutnost optuženika odražena činjenicom da je gotovo pola sata „kopao“ rukom po utrobi oštećenice ne mareći za njeno besvjesno stanje i posljedice koje su realno nastupile u vidu teškog i trajnog narušenja zdravlja pa i do mjere iznakaženja uz upitnu fertilitnosti i očekivano trajni poremećaj probave. Stoga je, po ocjeni ovog suda, za kazneno djelo spolnog odnošaja bez pristanka optuženiku valjalo utvrditi kaznu zatvora u trajanju dvije godine i šest mjeseci. Imajući na umu da se drugostupanjski sud dužan kretati strogo u granicama žalbe, odnosno da je vezan opsegom i smjerom pobijanja odluke o kazni, a kako državni odvjetnik nije osporavao pravilnost odmjerene kazne za kvalificirano kazneno djelo teške tjelesne ozljede to je prihvaćanjem utvrđene kazne zatvora za to djelo iz pobijane presude optuženika valjalo osuditi na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju šest godina u koju se uračunava vrijeme provedeno u istražnom zatvoru od 17. studenog 2012. do 9. siječnja 2013.

Budući da je optuženik ovom drugostupanjskom presudom osuđen na kaznu zatvora težu od pet godina, sukladno čl. 486. st. 2. ZKP/08.-VIII stekli su se uvjeti da se protiv opt. R. Š. obligatorno odredi istražni zatvor iz osnove u čl. 123. st. 2. ZKP/08.-VIII.

Neosnovana je žalba optuženika i zbog odluke o troškovima kaznenog postupka, koja k tome nije posebno obrazložena. Optuženik je pobijanom presudom proglašen krivim pa je prvostupanjski sud zakonito i pravilno, u skladu s čl. 148. st. 1. ZKP/08., naložio plaćanje troškova kaznenog postupka kako je podrobno specificirano i obrazloženo u razlozima presude.

Slijedom navedenog, te kako ispitivanjem pobijane presude nisu nađene povrede zakona iz čl. 476. st. 1. ZKP/08.-VIII, na koje drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti na temelju čl. 486. st. 1. i 2. i čl. 482. ZKP/08.-VIII., odlučeno je kao u izreci.

Zagreb, 29. listopada 2020.

Predsjednik vijeća:
Ranko Marijan, v.r.